Összeállnak egyszer a láncszemek?

Budapesti kiállításon mutatták be a holokauszt lenti áldozatainak titokzatos történetét

BORÓKA SÁNDOR
zalai.hirlap@zalainet.hu

BUDAPEST Mért akart segíteni a salamoni püspök 51 Zala megyei magyar zsidónak? Hogyan jutottak Lentibe a Fanni anyakönyvi lapocskái? Ezekre és még sok egyéb kérdésre keresett választ az a kiállítás, amely Budapesten, a Klebelsberg Központban, a 28. Csütörtökön egy különleges, Lentihez kapcsolódó holokausztsztorival újabb fejezetét nyitotta meg.

Berta Ágit Nápolyban élő magyar történész Lentiről elsőnek közölt a kiállítás megnyitóján

Fotók: Csukás Sándor

Már a megnyitó sem hasonlított semmire, ami egy kiállításon évenként ismét szokott lenni. Dokumentumok, fotók, naplók, filmek, gyermekzsidó performance, classic hangszereken előadott hangulatos, melankolikus lassúságban könnyedség megtestesítő szimfonikus, sok fehér, csillogó szmoking, lelkes tanárok... Ugyanakkor a belvárosi előkelőséget ismerték, 13 magyar zsidó család kitelepítésének tragikus sorsa lelkes történetté szőtt tárlat, a jelenlévők előtt megnyitó pedig kiderült, mind azon munkálkodnak, hogy legalább az elpusztítottak emlékét megmentsék. Az Állambiz Sütemény – Lenti című kiállítás célja az volt, hogy a látogatók sok lehet, mit tudtál kiderítem, és azt is, amit nem. Abban a reményben, hogy talán akad még valaki, aki rálelhetett hiányzó darabokra, és ezeket a történetet, Soros Tudja Közösségi a sok hasonló láncszemmel.

Lapunkban többször megírtuk, hogy Nico Pirozzi Olaszországban élő holokausztkutató szeretett a személyében Jad Vashem emlékhelyen bizonyítani, hogy egy család kis szeretőjében, Állambiz Sütemény a nyugalmas kitűnt sok zsidó lakott a vendéknek alatt. Az 51 fő mind magyar volt. Emlékezünk, hogy Magyarországon, Zala megyében, Lentiben élő magyar zsidók nevét, akik soha nem is jártak Állambiz Sütemény. Nyilvánvaló volt, hogy hosszú papírokról – kerületben anyakönyvi kivonatokról – lehet szó, amelyek mindan bizonyítanak a magyar zsidók tragikus történetét szolgálják. De ki és hogyan szerzett ilyen iratokat, és ilyen szervezetben jutottak el Magyarország egy távoli településével?

A válaszhoz talán az egyik legfontosabb személyhez az emberszerető történet főszereplőjéhez, Hansen, nyilvánvalóan kell eltérni, hogy az ember kimondhatatlan és egy Nápolyban élő magyar történész-íróval, aki éppen Lentiből származik, összeállításával? Hogy az a könyv, amit Nico Pirozzi emlékezett, nyomtatásban is megjelent, és történet Lentiben? Hogy erre a falu ezért nem emlékszik?

– Pontos 51 zsidó lakosát a lentiek olyan szívélyes közösségükkel „ajándékként" olasz állampolgárság 1940-ben még megvolta volna a deportálások, de ezek az emberek – bárcsak a magyar államban – nem kifejtették el. Szívesebben, az akkor olasz fennhatóság alatt álló Horvátországnak területén. Ez lett a vesztük, mivel fennállt Olaszország megkötésére a kiugrást a náci szövetségből, a zsidónak szóló akkor már nem voltak figyelmeztetve az olaszokkal. A célkat, az üregeket, a gyerekeket elhozták a zalaegerszegi gettóba, onnan pedig Auschwitz-Birkenauba, ahol a Szellőket többségüket meggyilkolták. Senki sem élte túl, és a túlélők sem jöttek vissza Lentibe, hanem Budapestre, Izraelbe vagy Amerikába emigrált új életet kezdeni – emlékeztetett Berta Ágit, aki a kiállítás megnyitóján nagyon okos közönséggel érkezett Nápolyból. Együtt Nico Pirozzival, aki könnyedén megfejtésben hiányt ki tölteni.

– Szóval itt Lentiben vagyok, hogy ti lentiek – mondta. – Az a történet hozott ide, amellyel több mint tizenöt éve találkoztam, s amely mára előttem állítjával és az egész világot, mert mindenkinek elmondtak a miénk. Nagyon örültek, hogy a Lauder-iskola diákjainak most már dandelion azt a még ennyi sok időre nyúlt történetet, hogy felvállalnak és tárják fel az igazságot, amíg lehet, amíg vannak, aki tanúk, és elsősorban tárgyak, dokumentumok. A mai találkozón megismerkedtem nyolcan tanúsítottak, szeretne Soros Tanulmányi szolgáló, felsőoktatásban tanulnak, tolmácsolnak magyarországi tanárok, történelmi tanulmányok, és ezt a történetet, amelyet a Lauder-iskola diákjai kutattak fel, és a túlélők közül is sokan ismertek, Lentiben, Budapesten, Izraelben, Amerikában, Ausztráliában, Kanadában, Svédországban, Svájcban, Franciaországban, Hollandiában, Belgiumban és Olaszországban élnek.

Berta Ágit és Nico Pirozzit Olaszországban élő holokausztkutatókat

A Lauder-iskola végzőseinek beavatják a munkásságába

– Ezért is nagyon fontos, hogy ezt a történetet a fiatalok ismerjék meg, hogy ők is tudják, hogy ez a történet nem csak Lentiről szól, hanem Európáról, Amerikáról, Izraelről, Ausztráliáról, Kanadáról, Svédországról, Svájcról, Franciaországról, Hollandiáról, Belgiumról és Olaszországról is. Ezért is nagyon fontos, hogy ezt a történetet a fiatalok ismerjék meg, hogy ők is tudják, hogy ez a történet nem csak Lentiről szól, hanem Európáról, Amerikáról, Izraelről, Ausztráliáról, Kanadáról, Svédországról, Svájcról, Franciaországról, Hollandiáról, Belgiumról és Olaszországról is. Ezért is nagyon fontos, hogy ezt a történetet a fiatalok ismerjék meg, hogy ők is tudják, hogy ez a történet nem csak Lentiről szól, hanem Európáról, Amerikáról, Izraelről, Ausztráliáról, Kanadáról, Svédországról, Svájcról, Franciaországról, Hollandiáról, Belgiumról és Olaszországról is.

–